

OIKAISUVAATIMUS

Kemijärven kaupunginhallitukselle

3.11.2025 § 385 Kaavoitusaloite Askanaavan pumppuvoimalaitos / PVO-Vesivoima Oy

1. Oikaisuvaatimuksen kohde

Pyydän oikaisemaan ja kumoamaan kaupunginhallituksen 3.11.2025 (§ 385) tekemän päätöksen, jolla:

1. hyväksyttiin PVO-Vesivoima Oy:n kaavoitusaloite Askanaavan pumppuvoimalaitoksesta,
2. hyväksyttiin kaavoitussopimuksen luonnos,
3. hyväksyttiin Sweco Finland Oy kaavan laatijaksi,
4. päätettiin käynnistää rantaosayleiskaavan muutos Vietteri–Lehtola–Askanperä–Käsmänperä -alueella.

Oikaisuvaatimus tehdään **Kuntalain 134 §:n** nojalla.

2. Vaatimus

Vaadin, että kaupunginhallituksen päätös **kumotaan ja palautetaan uuteen valmisteluun**, koska päätöksenteon tietopohja ja valmistelu eivät täytä:

- **Kuntalain 39 §:n** velvoitetta käyttää ajantasaista ja riittävää tietoa,
- **Hallintolain 6 §:n** mukaisia hallinnon oikeusperiaatteita,
- **vesipuidedirektiivin (2000/60/EY)** edellyttämää vesistövaikutusten arvioinnin tasoa,
- **vesilain (587/2021)** vaikutuksia koskevan selvitysvollisuuden vaatimuksia,
- eikä YVA-ohjelman perusteella voida tehdä päätelmää hankkeen vesistövaikutuksista.

Kyse ei ole siitä, että päätös olisi yksiselitteisesti lainvastainen, vaan siitä, että **valmistelu ja tietopohja ovat niin puutteellisia, ettei päätöstä voida pitää lain edellyttämällä tavalla perusteltuna.**

3. Perusteet

3.1 Puutteellinen tietopohja päätöksenteon hetkellä (Kuntalaki 39 §)

Kaupunginhallituksen esityslistalla (KH 3.11.2025 § 385) kaavoitusaloite ja kaavoitussopimus esiteltiin samassa pykälässä otto-oikeuden käytön kanssa. Aineisto ei sisältänyt:

- ajantasaista vesistövaikutusten kokonaisarviota,
- selvitystä hankkeen mahdollisista yhteisvaikutuksista muiden Kemijärven pumppuvoimalahankkeiden kanssa,
- analyysiä siitä, miten YVA-ohjelma huomioi vesipuitedirektiivin ja vesilain velvoitteet,
- selvitystä sosiaalisesta hyväksyttävyydestä (tuore mielipidetutkimus: 83 % asukkaista vastustaa pumppuvoimaloita),
- elinvoimalautakunnan aiemman torjuntapäätöksen perusteellista vaikutusarviota.

Päätöksentekohetkellä ei siis ollut käytettävissä Kuntalain 39 §:ssä edellytettyä riittävää tietopohjaa.

3.2 YVA-ohjelman epäselvyydet ja vesistövaikutusten arviointien puutteet

Hakijan YVA-ohjelmassa todetaan, että vaikutukset **“voidaan kohdistua pintavesiin, kalastoon, pohjavesiin ja muihin vesiekosysteemeihin”**, mutta:

- ei esitetä, millaisia vaikutuksia nämä voivat olla,
- eikä arvioida vaikutusten suuruutta, todennäköisyyttä tai yhteisvaikutuksia,
- eikä kuvata, miten vesipuitedirektiivin 4 artiklan “ei heikentämisen” vaatimuksen täyttyminen arvioidaan.

YVA-ohjelmassa ei yksilöidä:

- vesimuodostumien tämänhetkisiä tilaluokituksia,
- arvioita siitä, voiko hanke heikentää tilaa,
- mahdollisia poikkeuslupaperusteita,
- ekologisia tai hydrologisia vaikutusmekanismeja,
- riskejä Kemijoen vesistöalueelle (joka purkaa vetensä Itämereen).

Näin ollen **YVA-ohjelma ei tarjoa kaupunginhallituksen päätökselle tarvittavaa ympäristöperustaa.**

Päätöksessä todettiin vain, että YVA “täydennetään myöhemmin”, mutta tämänkaltaisen hankkeen kaavoitusaloite edellyttää etukäteen tehtyä perustasoa vaikutusselvityksistä.

3.3 Vesipuitedirektiivin ja vesilain huomioon ottaminen on jäänyt avoimeksi

En esitä tässä, että hanke olisi yksiselitteisesti direktiivin tai vesilain vastainen, mutta päätöksentekoon tuotu aineisto ei riitä arvioimaan, voidaanko vesilain 11 §:n ja vesipuitedirektiivin “ei heikentämisen” edellytykset täyttää.

EU-oikeuden näkökulmasta merkittävää on:

- vesistövaikutuksia tulee arvioida ennen maankäytön suunnittelua,
- kaavoituksen on oltava yhteensopivaa vesienhoitosuunnitelmien kanssa,
- vesien tilan heikentämistä ei saa aiheuttaa, ellei direktiivin 4 artiklan poikkeusperusteita täytetä.

Tässä hankkeessa:

- ei ole selvitetty, voiko pumppuvoimala heikentää vesimuodostuman tilaa,
- ei ole arvioitu hydrologisia muutoksia,
- ei ole arvioitu sedimentin, kalaston tai virtausolosuhteiden muutoksia,
- ei ole tehty kumulatiivista tarkastelua Kemijoen muiden pumppuvoimalahankkeiden kanssa.

Päätös tehtiin siten tilanteessa, jossa keskeiset kysymykset ovat ratkaisematta.

3.4 Kaupunginhallituksen oman pöytäkirjan sisältö tukee uuden valmistelun tarvetta

Pöytäkirjassa todetaan mm.:

- kaksi kaupunginhallituksen jäsentä esittivät, että hanke on vesipuitedirektiivin hengen vastainen, vesilain vastainen ja sosiaalinen hyväksyntä puuttuu,
- kaksi jäsentä esitti asian palauttamista oikeudellisen lausunnon hankkimiseksi,
- enemmistö 6–1 päätyi palauttamaan asian uuteen valmisteluun otto-oikeutta koskien,
- mutta 3.11.2025 kaupunginhallitus hyväksyi kaavoitusaloitteen ilman, että näihin selvitystarpeisiin olisi vastattu.

Pöytäkirja siten osoittaa selvästi, että:

- valmistelun puutteet olivat tiedossa,
- oikeudellisia selvennyksiä pyydettiin,
- mutta päätös tehtiin silti ilman niitä.

Tämä vahvistaa oikaisuvaatimuksen perusteen: valmistelu ei ollut riittävää.

4. Yhteenvedo

Koska:

- tietopohja oli puutteellinen,
- YVA-ohjelma ei anna tarvittavaa vesistövaikutusten arviointia,
- vesipuitedirektiivin ja vesilain soveltaminen jäi avoimeksi,
- KH:n pöytäkirja osoittaa valmistelun keskeneräisyyden,

päätös § 385 tulee kumota ja palauttaa uuteen valmisteluun niin, että:

1. vesistövaikutukset arvioidaan YVA-menettelyssä selkeästi ja vesipuitedirektiivin edellyttämällä tavalla,
2. kumulatiiviset vaikutukset selvitetään,
3. tietopohja täyttää Kuntalain 39 §:n vaatimukset.

5. Päiväys ja allekirjoitus

Kemijärvellä 24.11.2025

Kaija Saariniemi